

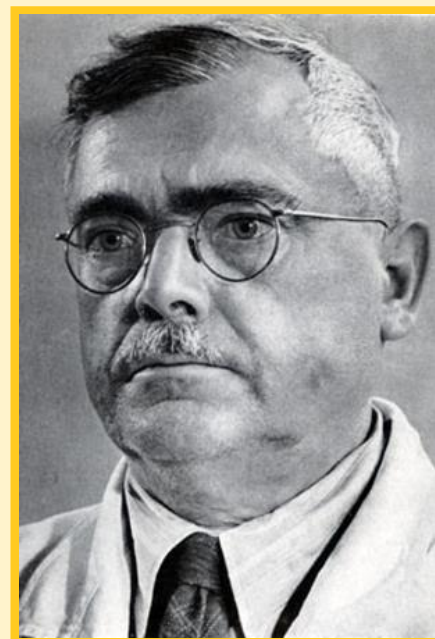
VÁCLAV ŠPÁLA

(1885 – 1945)

130. výročí narození

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

Dne **24. srpna 1885** se narodil český malíř, grafik a ilustrátor, **Václav Špála**. Pocházel ze Žlunic u Nového Bydžova **z devíti dětí z rodiny cihláře**. Dětství strávil v rodné obci, své první malířské zkušenosti získal od svého staršího bratra Františka (později známý sběratel, folklorista a profesor kreslení). Po obecné škole jej díky uměleckému nadání nechal otec zapsat **na obor uměleckého zámečnictví v Hradci Králové** (1899). Roku 1902 se marně pokoušel dostat na **Vysokou školu umělecko-průmyslovou v Praze**. Následně se přihlásil na soukromou školu do ateliéru profesora a malíře Ferdinanda Engelmüllera, který mu poskytl první odborné lekce z malířského umění. Po půlročním soukromém kurzu se přihlásil znovu ke studiu na umělecko-průmyslovou školu. Studium ho však zklamalo. Nastoupil tedy roku 1903 na **Akademii výtvarných umění**, kde navštěvoval ateliéry Vlaho Bukovace a Františka Thieleho. Akademii také nedokončil. Roku **1908 byl vyloučen**, protože pracoval po celý rok mimo školu, v oficiálním umění neviděl nic přínosného, toužil po troše volnosti, kreativitě a upřímnosti a našel si jiné učitelské vzory: podlehl vlivu francouzských umělců a jejich tvorby (Picasso, Cézanne). Inspirován novým uměním vznikl v roce 1907 obraz s názvem **Skica venkovského děvčete**. Další raná díla čerpala z expresionismu a fauvismu (Vlastní podobizna s paletou, 1908; Venkovanka, 1912). V roce 1909 se stal členem **Spolku výtvarných umělců Mánes**, odkud krátce nato přestoupil Skupiny výtvarných umělců (pro názorové neshody vystoupil roku 1912). Přidal se také **ke skupině Osma**, která sdružovala osobnosti jako Emil Filla, Antonín Procházka, Bohumil Kubišta a další. Členové Osmy se snažili především o návrat k čisté výtvarné formě, harmonii, výtvarné pravdě spojené se skutečnou barevností. V roce 1907 odjel ze zdravotních důvodů do Dubrovníka, kde si **léčil plicní chorobu**. Zde vznikla řada obrazů krajinných motivů inspirované různorodou exotickou přírodou, která v něm podnítila touhu k pronikavějším barvám a projasnila jeho obrazy (Vila v Dubrovníku, 1908). V roce 1911 navštívil také Paříž. Poté **pobýval nějaký čas v Itálii a na Balkáně**, kde se v jeho dílech projevil syntéza kubismu a expresionismu, od které krátce nato přešel k futurismu a orfismu. Takto ovlivněn několika směry vznikala díla jako **Píseň venkova** (1914), **Tři pradelny** (1915), **Čekající** (1918). Po válce se oženil se svou dlouholetou známou Janou Rychlíkovou. Jeho tvorba v sobě skrývala znaky umění lidového, které bylo však kultivované a ovlivněné uměním světovým. Na počátku třicátých let můžeme v jeho tvorbě pozorovat uvolnění, vyzrálost a **rozšíření barevné palety**, ve které však modrá zůstala dominantní. Vedle krajin vznikají obrazy zátiší, květin a portrétů jeho rodiny a sebe samého (Kytice s figurami v pozadí, 1930; Pivoňky, 1931; Zátiší s ovocem, 1934, Pole v červenci, 1939). Jeho dílo došlo nejvyššího uznání, jaké se může umělci dostat. V roce 1945 mu **byl udělen titul národního umělce**.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

František Rachlík: Národní umělec Václav Špála

Václav Špála: mezi avantgardou a živobytím

